

REFORMA SĄDOWA

M I E S I Ę C Z N I K

POŚWIĘCONY

NOWYM USTAWOM PROCESOWYM

Prenumerata wynosi:

Rocznie 5 koron
Półrocznie . . 2 kor. 50 h.
Numer pojedynczy 1 kor.

ADRES

Redakcyi i Administracyi

L w ó w,
ul. Sobieszczyzna 1 4.

REDAKTOR I WYDAWCA: ROMUALD A. LEWANDOWSKI.

Lustracje sądowe.

Lustracje sądowe należy przeprowadzać po myśli § 75. ustawy organizacyjnej z dnia 27. listopada 1896. N. 217 dz. u p. wciągu pierwszych pięciu lat obowiązywania nowych ustaw procesowych co roku, a później co dwa lata. W myśl §. 410^a i. s. mają lustracje na celu dokładne zbadanie, czy wykonywanie sądownictwa we wszystkich działach agendy odpowiada ustawom.

Ponieważ operaty lustracyjne po myśli §. 413 i. s. przedkładane c. k. Ministerstwu sprawiedliwości dostarczyły administracyi sądownictwa nader obfitego materiału do wydania wskazówek objaśniających nowe ustawy procesowe, a wskazówki te udzielone jednemu sądowi nie są znane innym sądom, przeto Redakcyja „Reformy sądowej” postanowiła te wskazówki i pouczenia zebrać i ogłosić drukiem.

Przepisy o lustracjach sądowych zawarte są w powyżej powołanej ustawie organizacyjnej i w instrukcyi sądowej (§§. 24. 16. 17. 309. 310. 409^a. 410—414 i. s.) tudzież w licznych reskryptach ministeryalnych, a mianowicie: z 8. października 1898 L. 23116, z 29. października 1898 L. 24710, z 26. stycznia 1899 L. 28398, z 20. sierpnia 1899 L. 16841 (N. 176 zb. czerw.), z 25. kwietnia 1900 L. 8267, z 14. sierpnia 1900 L. 16172 (N. 241 zb. czerw.), z 30. marca 1901 L. 6243 (N. 276 zb. czerw.), z 3. sierpnia 1901 L. 13314/1 (N. 301 zb. czerw.), z 10. kwietnia 1902 L. 3194/2 (N. 334 zb. czerw.), z 18. października 1902 L. 21887 (N. 369 zb. czerw.), z 20. lutego 1903 L. 26777/2 (N. 404 dod. zb. czerw.) i w okólnikach Prezydium c. k. wyższego Sądu krajowego we Lwowie z dnia 18. kwietnia 1901. Prez. 5285 (N. 277 zb. czerw.), z dnia 4. marca 1901 Prez. 21179 (N. 259 zb. czerw.) i z dnia 5. października 1901 Prez. 15599 (N. 304 zb. czerw.).

Z instrukcyj tych przytoczymy tylko najważniejsze postanowienia objęte zasadniczymi reskryptami ministeryalnymi z 25. kwietnia 1900 L. 8267 i z 30. marca 1901 L. 6243.

Treść tychże:

Przy lustracji sądów należy przestrzegać następujących zasad:

1) Na podstawie wyniku lustracji ma Prezydent Trybunału I. instancyi wystosować z reguły reskrypt do odnośnego sądu powiatowego, w którym winien wydać leżące w jego zakresie działania zarządzenia, o ile się odnoszą do niewątpliwych kwestyi i do takich usterek, których usunięcie nie cierpi zwłoki.

Przedłożenie projektu tego załatwienia Prezydium c. k. wyższego Sądu krajowego nastąpi tylko w tych wypadkach, w których Prezydium wspomniane lub Ministerstwo sprawiedliwości tego zażąda.

Pomniejsze usterki jak: co do prowadzenia rejestrów, założenia przepisanych zapisków, których brak skonstatowano, zakładania aktów i t. p. ma lustrujący urzędnik natychmiast ustnie wytknąć a że to się stało, krótko w protokole zaznaczyć. Ustnie udzielone wskazówki należy w pisemnem załatwieniu tylko wówczas powtarzać, jeżeli jest to wskazaniem celem upewnienia się o ich wykonaniu i czuwania nad usunięciem wytkniętych braków. Jeżeli Prezydent Trybunału pewne spostrzeżone wadliwości obszerniej omawia w reskrypcie lustracyjnym, w takim razie należy w protokole jedynie tylko powołać się na pisemne załatwienie (np. braki uwidoczniono w załatwieniu, obacz reskrypt lustracyjny i t. p.).

W reskrypcie lustracyjnym należy dokładnie trzymać się systematyki protokołu lustracyjnego, a na marginesie należy powołać nr. odnośnej pozycji protokołu lustracyjnego.

2) Jeżeli spostrzeżenia lustratora wymagają wydania natychmiastowego zarządzenia wyższej władzy lub odrębnego traktowania przedmiotu (sprawy budowlane, zezwolenie kredytu na nowe sprzęty lub naprawę starych, oprawa ksiąg gruntowych, pomnożenie personalu, nie cierpiące zwłoki przydzielenie sił pomocniczych i t. d.), wówczas należy te sprawy odrębnie traktować a że to się stało, uwidocznić w protokole lustracji.

3) Prezydenci Trybunałów mają Prezydentom wyższych sądów krajowych przedkładać tylko jeden egzemplarz wypełnionego kwestyonariusza, a dwa egzemplarze wydanego przez siebie reskryptu i to najdalej do czterech tygodni po ukończeniu lustracji.

Sądowi lustrowanemu należy wyznaczyć termin około trzechmiesięczny do przedłożenia sprawozdania o usunięciu braków przy lustracji spostrzeżonych.

Prezydya wyższych sądów krajowych mają zbadać protokoły lustracyjne i przedkładać je Ministerstwu sprawiedliwości przy dołączeniu odpisu reskryptu Prezydenta I. instancyi i projektu własnego załatwienia.

4) Zasadniczo nie należy lustrować sądów w czasie od 10. lipca do 10. września i od 15. grudnia do 15. stycznia.

5) Przybieranie pisarza do aktu lustracji jest niedopuszczalne.

6) Przed lustracją winien lustrator przejrzeć akta odnośnego sądu.

7) Należy przejrzeć też protokół poprzedniej lustracyi sądu i zaznaczyć, czyli usunięto usterki przy poprzedniej lustracyi sądu wytknięte.

8) Lustrator ma zwrócić uwagę na oddziały sądowe jako na całość i zbadać, czy kierownik oddziału wypełnia swe obowiązki nie tylko w kierunku czysto sędziowskim, ale także co do dozoru całej czynności kancelaryjnej.

9) Lustrator nie powinien być małostkowym (kleinlich).

10) Lustrator ma przestrzegać terminologii przyjętej w ustawach i rozporządzeniach.

11) Przepisane wykazy i zapiski winny być w sądzie pod ręką, choćby nie było wypadków nadających się do wpisu.

12) Co do formalnego kierownictwa ustnemi rozprawami przez sędziów, ma lustrator zbadać, czy sędzia odpowiednio kieruje rozprawą, czy jest biegłym w stawianiu pytań i wyjaśnianiu stanu faktycznego; czy się szybko orientuje w sprawie, jak postępuje wobec stron i ich zastępców, o ile przestrzega przy rozprawie powagi sądu, czy poucza strony o środkach prawnych w sposób odpowiadający ich intelligencji i zdolności pojmowania. Również należy baczyć na to, czy sędzia z przysługującego mu prawa do stawiania pytań i w tym kierunku robi odpowiedni użytek, aby także bez przysięgi dojść do przekonania o prawdziwości lub nieprawdziwości faktów udowodnienia wymagających.

Do krytyki zastosowania prawa materalnego są powołane tylko sądy w toku instancyi a nie organa zarządu sprawiedliwości.

Lustrator ma się wstrzymać od bezpośrednich wskazówek, w jaki sposób pewna sprawa ma być załatwioną.

13) Lustratorowie mają nadto zwracać uwagę na ewentualne zwłoki w załatwieniu spraw i t. d.

14) Jeżeli lustrator spostrzeże zwłokę w przedkładaniu wykazów wypadków śmierci, w wymiarze należytości spadkowych, nadsyłaniu arkuszy zgłoszeń, wrysowywaniu zmian w mapach, doręczeniach przez pocztę, winien polecić sądowi, ażeby wniósł zażalenie za pośrednictwem Prezydium Trybunału I. instancyi, które zbadawszy sprawę przedłoży je władzy przełożonej dotyczącego opieszałego organu.

15) Ogólne wskazówki i pouczenia do podwładnych sądów wystosować się mające winny Prezydya wyższych sądów przedkładać poprzednio c. k. Ministerstwu sprawiedliwości do zatwierdzenia. (Reskr. Min. spraw. z 24. kwietnia 1900 L. 8267/00.) Zastrzeżenie to obowiązuje także Prezydya sądów kolegialnych I. instancyi i to w stopniu znacznie wyższym.

Kwestyonaryusz dla lustracyi sądów powiatowych wprowadzony reskryptem c. k. Ministerstwa sprawiedliwości z dnia 25. kwietnia 1900. N. 21. dz. rozp. min. a dla lustratorów sądowych przeznaczony, obejmuje 14 rozdziałów następujące gałęzie sądownictwa obejmujących :

I. sprawy administracyjne (pytanie 1—27),

II. sprawy karne (pytanie 28—54),

III. sprawy sporne (pytanie 55—73),

IV. sprawy egzekucyjne (pytanie 74—99),

V. księga gruntowa (pytanie 100—130),

VI. sprawy spadkowe (pytanie 131—155),

VII. sprawy pupilarne i depozytowe (pytanie 156—200),

VIII. kasa sieroca (pytanie 201—209),

IX. rozmaite (pytanie 210—217),

X. kancelarya sądowa (pytanie 218—266),

XI. sprawy więzienne (pytanie 267—281),

XII. sprawy ekonomiczne (pytanie 282—293),

XIII. kwalifikacje urzędników, pomocników kancelaryjnych i służby także opinia o urzędowaniu notaryuszy jako komisarzy sądowych.

XIV. Ogólny obraz działalności sądu, podział czynności, użycie personelu i inne spostrzeżenia.

Ogłoszenie tych uwag Ministerstwa sprawiedliwości przyczyni się niewątpliwie do wyjaśnienia niejednej dotąd kwestyi wątpliwej i da możność poznania wymagań, jakie stawia centralny zarząd sprawiedliwości względem należytego wykonywania wyniaru i administracji sprawiedliwości.

Na tem miejscu niech nam wolno będzie złożyć najgorętsze podziękowanie J. E. JW. Panu Prezydentowi c. k. wyższego Sądu krajowego we Lwowie Drowi Aleksandrowi Mniszek Tchorznickiemu i J. W. Panu Prezydentowi c. k. wyższego Sądu krajowego w Krakowie Witołdowi Hausnerowi za łaskawe zezwolenie nam na korzystanie ze źródeł urzędowych, a W. Panu Augustowi Łonickiemu adjunktowi prezydyalnemu we Lwowie, za udzielenie nam cennych rad i wskazówek w tej pracy.

Poniżej zamieszczone uwagi ministeryalne sięgają po koniec czerwca 1904.

I. Sprawy administracyjne.

(§. 79 i. s.).

1) Dziennik prezydyalny i akta prezydyalne. Spis imienny i rzeczowy. (§§ 279, 255 i. s.).

Akta prezydyalne należy wprowadzić przechowywać oddzielnie od innych aktów sądowych, jednak w zamkniętych szafach należy trzymać tylko akta prezydyalne, które dotyczą spraw tajnych, nie powinny być dostępne dla każdego urzędnika. (Odp. min. do §. 279 i. s.).

Do aktów prezydyalnych należy składać tylko takie rachunki kosztów podróży, które podlegają sprawdzeniu przez departament rachunkowy c. k. wyższego Sądu.

(Rp. min. L. 14088/99 do Krakowa, L. 14254/99 do Pragi, L. 24931/99 do Lwowa.

2) Wykazy stanu osobowego: §§. 4, 5 i. s. §. 6. ust. z 21. maja 1868 N. 46. dz. u. p., zapiski kwalifikacyjne (§. 5. i. s.), księga przysiąg (§. 406¹⁴. i. s.).

Prowadzenie tabeli nieobecności (Absenztabelle) sprzeciwia się przepisowi §. 408. i. s. (Rp. min. z 3 lutego 1900 L. 27526/99 do Mielca).

4) Spis ocenicieli, stale zaprzysiężonych znawców i tłumaczy dla sądu powiatowego ustanowionych.

Z wstępu do lit. A. §. 406. i. s. wynika, że pominąwszy ocenicieli przez wyższy sąd ustanowionych, co do których mają zastosowanie §. 4. ust. ost. i §. 6. ust. 3. ord. szac. i znawców dla wywłaszczenia gruntów pod kolej żelazną, należy prowadzić tylko wykaz znawców i tłumaczy przy dotyczącym sądzie stale zaprzysiężonych.

Prowadzenie wykazu tłumaczy ustanowionych dla całego okręgu wyższo-sądowego jest w tych sądach, w których okręgach takich tłumaczy nie ma, zupełnie niepotrzebną pracą, gdyż wykaz wspomnianych tłumaczy ogłaszany jest peryodycznie w dzienniku rozp. min. (Rp. min. z 11 sierpnia 1899 L. 14088 do Niepołomic).

6) Inwentarz urzędowy (§. 406¹⁸. i. s.).

Inwentarz sprzętów należy prowadzić jednolicie, a nie dzielić go podług poszczególnych lokalności. (Rp. min. z 18 lutego 1899 L. 20903/99 i rozp. min. spr. z 8 października 1901. Nr. 33. dz. rozp. min. spraw.).

7) Biblioteka sądowa (§. 24¹. i. s.). Stan, sposób przechowania i katalog, czy biblioteka wymaga uzupełnienia?

Co do katalogizowania biblioteki sądowej ob. rp. min. z 3 marca 1898, L. 368/97 N. 5. dz. rozp. min.

8) Zbieranie i oprawa dzienników ustaw państwa, ustaw krajowych, rozp. min. spraw. i ewentualnie prenumerowanych pism fachowych. Oznaczenie tych ostatnich.

Należy unikać zaległości w oprawie dzienników ustaw i rozporządzeń (rp. min. z 27 lipca 1899, L. 14317/99).

W myśl rozp. min. z 5 sierpnia 1898 L. 18888. mają wszystkie sądy powiatowe, nie wyłączając sądów powiatowych w siedzibach trybunałów I. instancji urzędujących, prenumerować dla swych bibliotek „Allg. oest. GZtg.“. (Rp. min. z 19 sierpnia 1899 L. 14418/99. N. 87. zb. cz.).

12) Zapas kart liczebnych w sprawach małżeńskich, licytacji nieruchomości i konkursowych. Prawidłowe wypełnianie i odsyłanie.

Co do wypełnienia kart liczebnych zwać na przepisy rozp. min. z r. 1898 str. 267. i N. 8. i z r. 1900 str. 4.

Karty liczebne dla spraw małżeńskich i konkursowych należy mieć w zapasie, choćby odnośne wypadki dotychczas nie przychodziły. (Rp. min. z 22 stycznia 1901 L. 23672/00 do Gorlic. Ob. rozp. min. spr. z 31 grudnia 1902 N. 56. dz. rozp. min. spr. i str. 101. dz. rozp. min. spr. z r. 1904).

13) Kto prowadzi rachunek ryczałtu kancelaryjnego? czy jest należycie udokumentowany i co miesiąca zamykany?

Prowadzenie rachunków ryczałtu kancelaryjnego należy poruczyć urzędnikowi kancelaryjnemu, a nie naczelnikowi sądu, gdyż sprawowanie tej czynności należy do zakresu działania kancelarii (Rp. min. z 22 stycznia 1901 L. 23672/00 do Gorlic).

14) Czy ryczałtu kancelaryjnego należycie i ekonomicznie się używa? Skonstatowanie reszty kasowej. Ob. reskr. min. spraw. z 28 sierpnia 1899 L. 16841 (N. 176. zb. czerw.).

W tej rubryce winien lustrator oświadczyć się także co do należytego użycia ryczałtu kancelaryjnego (Rp. min. z 27 lipca 1899 L. 13621/99) mianowicie, czy

ono jest ekonomiczne (jakość dostawy, odpowiednie źródło nabycia. Rp. min. z 20 sierpnia 1899 L. 16841).

Surowo jest wzbronionem pokrywanie niedoboru w ryczałcie kancelaryjnym choćby tylko chwilowo z funduszu inkwizycyjnego. (Rp. min. z 24 sierpnia 1900 L. 15560 do Dołęczy).

15) Czy ściągą się t. zw. centowe za papier, litografię lub prasę, w jakiej wysokości i na jaki cel pobrane kwoty się obraca?

Poboru centowego za papier, litografią i t. d. należy zaniechać. (Rp. min. L. 8570/98 do Tryestu i 17447/98 do Berna).

18) Postępowanie z należnościami za doręczenia ściągniętymi. (Rozp. min. z 24 sierpnia 1899 Nr. 34. dz. rozp. min. spr.).

Odpowiedź na to pytanie musi być zgodną z odpowiedzią na pytanie 233 i z wykazem kwartalnym należności z doręczeń. (Rp. min. z 20 lipca 1899 L. 11828/99).

W myśl reskryptu min. z 30 sierpnia 1899 L. 15508 należy z posłańcem sądowym umówić się o stałe dzienne lub miesięczne wynagrodzenie; posłańcy sądowi nie mają zatem w żadnym razie prawa do ryczałtowego wynagrodzenia drogowego. Tylko ryczałtowe wynagrodzenia drogowe 10 i 15 k. przedstawia należność stałą; wynagrodzenie 5 k. jest zmienne; tj. woźnym użytym nie ponad jedną trzecią ich czasu wyłącznie do służby doręczeń należy się stosunkowe odszkodowanie ściśle przystosowane do faktycznych rozmiarów zajęcia ich tą czynnością w dotyczącym miesiącu. Wynagrodzenie to nie może przekraczać 5 k.; przy krótszem użyciu w służbie doręczeń może jednak i mniej wynosić.

Jeżeli takie zajęcia nie osiąga dwóch pełnych dni w miesiącu, winno ryczałtowe wynagrodzenie drogowe zupełnie odpisać.

19) Czy czas przez służbę sądową w służbie czysto doręczyniowej użyty należycie jest oceniany przy obliczaniu ryczałtowego wynagrodzenia za drogę? (Rozp. min. spraw. z 30 sierpnia 1899 L. 15508).

Od 1 września 1900 wynosi wynagrodzenie 15, 10, 5, zamiast 12, 8, 4 koron. (Rp. min. z 17 sierpnia 1900 N. 35. dz. rozp. min.).

20) Czy są przy sądzie posłańcy sądowi i za jakim wynagrodzeniem? Czy dalsze ich zatrzymanie jest konieczne?

Jeżeli posłańca nie używa się do doręczeń, lecz wyłącznie do obsługi prasy litograficznej, w takim razie niedopuszczalne jest wynagradzanie go z funduszu ubieganego z należności za doręczenia. (Rp. min. z 22 stycznia 1901 L. 23672/00 do Gorlic).

21) Kto wymierza strawne, dodatki do strawnego i chodowe w sprawach cywilnych? Czy naczelnik sądu bada od czasu do czasu słuszność tego wymiaru? Jakie usterki wyszły na jaw przy tem badaniu? (§. 14. rozp. min. z 22 sierpnia 1899 N. 162. dz. u. p.).

Zarządzenie, że Naczelnik sądu ma potwierdzać w dzienniku podróży potrzebę noclegu woźnego, trudno pogodzić z przepisem §. 14. rozp. z 22 sierpnia 1899 N. 162. dz. u. p., które przeprowadzenie badania w tym względzie porucza urzędnikowi dla doręczeń. (Rp. min. z 2 lutego 1900 L. 27250/99 do Kęt).

22) Prowadzenie dziennika podróży: Czy zamiejscowe czynności urzędowe są w miarę możliwości łączone?

Dziennika podróży nie należy prowadzić w jednej na cały rok przeznaczonej księdze, lecz w zeszytach; objętość zeszytów należy przystosować do terminów przez c. k. Prezydum wyższego Sądu krajowego względem przedkładania dzienników podróży oznaczonych tak, że po przedłożeniu jednego takiego zeszytu założyć się zaraz nowy; liczby porządkowe bieżą dalej przez cały rok. (Rp. min. z 27 lipca 1899 L. 14066).

Zwyczaj w tem polegający, że należytości oznacza i ściągają się przy wykonaniu egzekucyi, pomijając to, że z wyjątku w §. 96. i. s. przewidzianego tworzy regułę, czego Ministerstwo stanowczo nie dopuszcza, jest zdolny wywołać niedokładne obliczenia należytości, co nawet wtedy, gdyby niesłuszne obliczenie tylko na błędzie polegało, z powodu późniejszego koniecznego zwrotu tego, co nienależycie pobrano, uwłacza powadze sądu i jego organom. (Rp. min. z 21 czerwca 1899 L. 12586 do Limanowej).

Nie należy na każdą pozamiejscową czynność składać rachunku z kosztów podróży na oddzielnej karcie i składać do aktów prezydyalnych. Rp. min. z 24 maja 1898 L. 12121 miało tylko na celu, usunąć wątpliwości co do kwestyi, jak należy traktować partykularze podróży w tym wypadku, gdy ich sprawdzenie ma nastąpić w drodze administracyjnej przez rachunkowy departament c. k. wyższego Sądu krajowego, a więc partykularze w sprawach karnych niemniej też rachunki kosztów podróży w sprawach cywilnych, o ile rozechodzi się o wypadki, w których c. k. Prokuratora Skarbu lub fundusz przez nią zastąpiony jest obowiązany do zapłaty. (Rp. min. z 2 lutego 1900 L. 27250/99 do Kęt).

Zarządzenie, by każdą podróż komisijną zaraz po jej zarządzeniu, wciągano do dziennika podróży, nie jest praktycznem, gdyż zarządzone komisye mogą być odroczone lub zupełnie odwołane. Wpis należy skutecznie dopiero po wykonaniu zamiejscowej czynności urzędowej i polikwidowaniu należytości przez komisarza sądowego w myśl rozp. min. z 9 stycznia 1902 N. 3. dz. rozp. min. spr.

23) Jakiego rodzaju są usterki przy badaniu dziennika podróży przez Prezydum c. k. wyższego Sądu kraj. najczęściej wytykane? Czy unika się raz wytkniętych usterek?

Tylko przy podróżach, przy których sprawdzenie partykularzy podróży należy do departamentu rachunkowego c. k. wyższego Sądu krajowego, trzeba sporządzać osobne partykularze podróży i składać je do aktów prezydyalnych; winnych wypadkach w szczególności więc przy przedsięwzięciu czynności urzędowych zamiejscowych w sprawach stron, nie składa się osobnych rachunków z kosztów podróży; należytości takie uwidaczniają się tylko w dotyczących aktach i w dzienniku podróży.

Dzień liczy się od 12 godz. w nocy do 12 godz. w nocy; za ten czas należy się tylko jednorazowa dyeta bez względu na ilość użytych godzin. (Ok. Prez. c. k. wyż. S. kr. lwow. z 10 stycznia 1900. Praes. 18487/23 Pł).

24) Wykaz odległości? Czy w danym razie bywa prostowanym? (§. 406¹⁵. i. s.).

Sprostowania wojskowej karty marszowej ogłasza także dzien. rozp. min. spraw. Co do ustalania wątpliwych odległości ob. rozp. min. z 3. lipca 1899 N. 110. dz. u. p.

Wystanie dwóch urzędników sędziowskich na rok sądowy może być tylko wtedy usprawiedliwione, gdy nie zachodzi żadna wątpliwość co do niemożliwości załatwienia czynności przez jednego urzędnika. Ilość spraw na rok sądowych załatwionych nie wystarcza jeszcze do dokładnego ocenienia rozmiarów uskutecznionej pracy. Jeżeli lustrator przy lustracji nie może sobie o tem wyrobić zdania, winno Prezydum sądu kolegijskiego zażądać przedłożenia wszystkich aktów z kilku dni poświęconych rokom sądowym i następnie rozważyć kwestyę, czy jeden urzędnik sędziowski nie byłby w stanie podolać tej pracy. (Rp. min. spraw. z 21. marca 1901 L. 304. do Niska).

27) W których gałęziach sądownictwa daje się spostrzegać pokątne pisarstwo i jak się zwalcza?

Do c. k. notaryuszy nie ma zastosowania patent o pokątnem pisarstwie. (O. N. T. z dnia 25. lipca 1889. L. 11403 Rozp. min. spr. L. 21149/99), oni mogą być karani tylko w drodze dyscyplinarnej, jeżeli następują strony w sprawach spornych w sposób zarobkowy.

Środki prawne mogą wnosić protokolarnie tylko strony same; przyjęcie rekursu lub odwołania do protokołu od notaryusza jako zastępcy strony nie znajduje w ustawie usprawiedliwienia. (L. 8363/99 do Tryestu *).

II. Sprawy karne.

28) Prowadzenie rejestru: U, Z, Hs i Ns.

W rubryce 20. rejestru U. nie należy wpisywać daty wejścia orzeczenia instancyi odwoławczej, lecz w myśl §. 222 i. s. datę orzeczenia (L. 14746/99).

Prowadzenie rejestru U. przez sędziego powiatowego sprzeciwia się przepisom §§. 221 i 306 i. s. (Rozp. min. z 27 lipca 1899 L. 14317/99).

Badanie rejestru głównego przez Prezydentów sądów kolegialnych w myśl rozp. min. z 9 grudnia 1895 N. 24 dz. rozp. min. spr. utrzymano wyraźnie przepisem §. 409 i. s. w mocy i jest bardzo pożądanem, aby prezydenci czynili użytek z przysługującego im w myśl §. 409 i. s. upoważnienia i nawet poza okresem lustracyjnym i bez względu na program lustracji kazali sobie przedkładać akta sądu powiatowego do wezwania i zbadania (rozp. min. z 26 stycznia 1899 L. 30943/98).

Podział rejestru Ns. na oddziały może nastąpić na przyszłość, lecz nie powinien wstecz działać, gdyż wskutek tego liczby czynności uległyby zmianie a w ślad zatem mógłby powstać nieład. (Reskr. min. z 11 sierpnia 1899 L. 14088 do Niepołomic.)

29) Prowadzenie spisu imiennego do powyższych pierwszych trzech rejestrów.

Dla wpisu spraw Hs. do spisu imiennego miarodajnem jest, jak dla wszystkich spraw karnych, po myśli §. 254² i. s. nazwisko obwinionego, oskarżonego, podejrzanego i t. d. a nie nazwisko rekwirującej władzy. (Rp. min. z 31 lipca 1899 L. 14318/99.) Spis imienny w sprawach karnych, gdy sprawca jest nieznany, należy prowadzić dokładnie podług nazwiska poszkodowanego, miejsca czynu i t. p. (Rozp. min. z 29 lipca 1899 L. 14319/99.)

Uwaga o dopuszczalności wpisu w spisie imiennym do rejestru Hs. tak według nazwiska obwinionego i t. d. jak i podług nazwiska rekwirującej władzy, nie jest uzasadnioną; ten ostatni wpis ma jako zbędny odpaść. (Rozp. min. z 18 marca 1901 L. 25939 do Skawiny.)

W wypadkach karnych, w których sprawcy są nieznanymi, należy skutecznie wpis w spisie imiennym w porządku alfabetycznym a mianowicie według nazwiska poszkodowanego, miejsca czynu i t. p. n. p. Jan Skowron, kradzież na jego szkodę lub Nowawieś, znalezienie trupa tamże.

Zapisywanie wspomnianych wypadków do spisu imiennego pod literami N. N. jest bezcelowem, niemniej też nie odpowiada celowi uwidacznianie tego rodzaju wypadków na osobnej karcie spisu imiennego.

Jakkolwiek prowadzenie osobnego wykazu na komisye zamiejscowe w sprawach karnych nie jest przepisane, to jednak potrzebną ewidencją w tym kierunku można mieć przez umieszczenie odpowiedniego zapisku w rubryce „uwaga“ rejestrów Z i U.

*) Ob. okólniki Prezydium c. k. wyż. S. kr. we Lwowie z dnia 28. lipca 1904. Prez. 10704/13 P/4 i z dnia 26. lipca 1904. Praca. 2782/23 W/4 o zwalczaniu pokątnego pisarstwa. (Reforma sądowa 1904 str. 177.

31) Na jaki czas, licząc od wejścia doniesienia, wyznacza się przeciętnie rozprawy w sprawach o przekroczenia i na jaki czas się je odracza?

Należy nastawać na to, aby rozprawy główne wyznaczano przeciętnie na ośm dni po wejściu doniesienia i — z wyjątkiem szczególnych wypadków — na taki sam okres czasu odraczano. Odraczanie rozpraw na dłuższe terminy zawiera w sobie to niebezpieczeństwo, iż sędzia nie zatrzyma dostatecznie w pamięci materiału procesowego a z drugiej strony uwzględnić także należy istniejące już przygotowanie się oskarżonego do głównej rozprawy. Te same uwagi odnoszą się także do odroczeń w procesie cywilnym. (Rozp. min. z 1. sierpnia 1900 L. 14406 do Nowego Sącza.)

33) Badanie sposobu, w jaki sąd spisuje protokoły rozpraw i wygotowuje wyroki.

Prowadzenie protokołu rozprawy w sprawach karnych przez samego sędziego karnego jest sprzeczne z ustawą o postępowaniu karnem i dlatego należy tego rodzaju postępowania zaniechać. (Rozp. min. z 31 sierpnia 1899 L. 14396/99.) Dotyczy to pewnego konkretnego wypadku; dlatego nie należy tego rozp. generalizować.

Zwyczaj taki, że w razie zasądzającego orzeczenia wedle możliwości w wyroku samym zamieszcza się cyfrowe ustalenie kosztów postępowania karnego, stoi w sprzeczności z ustępem 2-gim rozp. min. z 9 lipca 1878 L. 7075.

Tak samo nie znajduje uzasadnienia w rozp. z 6 lipca 1900 N. 31 dz. rozp. min. zwyczaj w tem polegający, że w razie zakończenia postępowania karnego wyrokiem uwalniającym wydaje sąd natychmiast bez względu na to, że wyrok jeszcze nie jest prawomocnym, uchwałę co do zwrotu kosztów; raczej należy zalecać powzięcie takiej uchwały dopiero po prawomocności wyroku, gdyż w razie zmiany wyroku przez instancję odwoławczą idzie na marne czas i trud poświęcony rozstrzygnięciu kwestyi zwrotu kosztów postępowania. (Rozp. min. z 10 listopada 1900 L. 17817 do Myślenic.)

36) W jaki sposób czuwa sąd nad wykonaniem kar? Ilość kar niewykonanych. Data wyroku trzech najdawniejszych wypadków.

Nieprzyjmowanie osób zgłaszających się do odbycia kary z powodu braku miejsca w aresztach można uniknąć przez wczesne przedłożenie wniosku na delegacyą po myśli §. 406 p. k. (Rozp. min. z 13 stycznia 1900 L. 24097/99.)

Inwigilacya wpłat kar pieniężnych przez księgę pieniężną względnie ją prowadzącego urzędnika stoi w sprzeczności z zasadami instrukcyi sądowej co do sposobu ściągania należności, kar, zwrotów i t. d.

Kontrola ta należy do urzędnika nad wpłatami czuwającego, który ją wykonuje na podstawie cedulek należnościowych przez karne oddział nadsyłanych. (Rozp. min. z 31 lipca 1899 L. 14318/99.)

W sądach o małych rozmiarach agendy w sprawach karnych jest użycie raptularza do kontroli nad wykonaniem kar zbytniem obciążeniem kancelaryi, gdyż w tej mierze daje dostateczną ewidencyą wgląd do rubr. 22, 23 i 24 rejestru U. (Rozp. min. z 14 lipca 1899 L. 10943.)

39) Badanie użycia kar pieniężnych w myśl §. 7. p. kar. orzeczonych, prowadzenie rachunków, reszta kasowa; sposób jej przechowania? (Rozp. min. z 13 lipca 1886 N. 33. dz. rozp. min. spraw.)

Prowadzenie rachunków kar pieniężnych w myśl §. 7. p. k. orzeczonych i wykazu „*corpora delicti*“ należy do zakresu działania kancelaryi a nie do sędziego. (Rozp. min. z 21 marca 1901 L. 1674 do Niepołomic.)

Rachunki takie należy na każdy wypadek założyć i ewentualnie nadarżające się wypadki tamże wciągać. (Rozp. min. z 29 lipca 1899 L. 14319/99.)

W razie uzbierania większej kwoty ma zastosowanie rozp. min. z 13 lipca 1886 N. 80 dz. rozp. min. o odsyłaniu tych kwot do Trybunałów I. inst.

41) Czy wciągano do rejestru Ns. pojedyncze podania, przedstawiające się właściwie jako wniesienia karne, bez zasięgnięcia wniosku prokuratury państwa?

Postępowanie tem pytaniem poruszone zastosowywano przy doniesieniach przeciw niewiadomym sprawcom, przy doniesieniach o uszkodzeniu ciała, nagłych wypadkach śmierci i t. p., jeżeli w tych wypadkach na ostatku wymienionych widocznie miał miejsce przypadek (Unfall) a nie zbrodnicze działanie. Ob. także §§. 86 i 90 p. k.

43) Ilość komisij zamiejscowych a) z powodu zbrodni i występków, b) z powodu przekroczeń. Badanie ich potrzeby.

Należy się oświadczyć, czyli usprawiedliwioną jest ilość komisij zamiejscowych.

Komisje w sprawach karnych należy ograniczać do niezbędnej potrzeby; należy zwalczać zapatrywanie, jakoby każde ciężkie uszkodzenie ciała należało badać w drodze komisyjowej; na komisjonalne sądowo-lekarskie dochodzenie i przesłuchanie uszkodzonego należy tylko w tych wypadkach się zgodzić, w których uszkodzenie ciała już z góry przedstawia się jako zagrażające życiu lub natura uszkodzenia czyni koniecznem natychmiastowe sądowo-lekarskie zbadanie, dalej w uzasadnionych wypadkach uwięzienia (aresztant) lub gdy w szczególnym wypadku przez opóźnienie badania sądowo-lekarskiego dalszy tok postępowania karnego byłby utrudniony lub niestosunkowo przewleczony.

W innych licznych wypadkach można odroczyć sądowo-lekarskie badanie i przesłuchanie uszkodzonego aż do chwili, kiedy uszkodzony sam w sądzie będzie mógł stanąć, co często już po kilku dniach następuje.

44) Spis corpora delicti (§. 407^a i. s.). Sposób ich przechowania.

45) Spis depozytów karnych (407^a i. s.).

Pytanie to ma na oku nie tylko skonstatowanie tego, w jakim miejscu sąd przechowuje pieniądze i inne przedmioty w ciągu dochodzeń karnych złożone, lecz także, czy sąd przestrzega dotyczących przepisów instrukcyi karnej z 16 czerwca 1854 N. 165 dz. u. p. a w szczególności postanowienia §§. 113 i nast. i 128 i 32 instr. (rozp. min. z 20 sierpnia 1899 L. 16841/99).

Na przechowywanie depozytów karnych w osobnym, w urzędzie podatkowym ustawionym schowku należy tylko tam nalegać, gdzie taki schowek już istnieje lub bardzo znaczny obrót w depozytach karnych usprawiedliwiałby poniesienie kosztów z nabyciem takiego schowku połączonych. Tam, gdzie stan depozytów karnych jest mały, należy zaniechać sprawiania wspomnianych schowków i depozyta karne przechowywać w sądowej kasie wertheimowskiej.

46) Peryodyczna sprzedaż przedmiotów, pochodzących ze śledztw karnych.

Co do postępowania z przepadłą bronią ręczną palną ob. rozp. z 3 listopada 1899 Nr. 46 dz. rozp. min. a postępowanie co do przedmiotów pochodzących z karnych dochodzeń określają §§. 377 i nast. p. k. i §§. 126 i 127 iustr. karnej (rozp. min. z 14 lipca 1899 L. 11567/99).

47) Czy przy rozprawie głównej sporządza się karty karne i odsyła je po prawomocności wyroku do prokuratury państwa a w przepisanych wypadkach do władz politycznych i szupasowych?

Jeżeli funkcyonaryusz prokuratury państwa podejmuje się dobrowolnie w miejsce sędziego przy rozprawie sporządzać karty karne (Strafkarten), to przeciw temu nie można podnosić żadnego zarzutu. (Rozp. min. z 31 stycznia 1900 L. 28174/99 do Lwowa.)

W myśl ust. 2. rozp. z 8. grudnia 1897. N. 47. dz. rozp. min. w wypadkach zbrodni karty karne ma sporządzać przy sposobności rozprawy głównej Prokurator Państwa; przedkładanie ich przez sąd powiatowy wraz z aktami przeprowadzonych dochodzeń nigdzie nie jest przewidziane. (Rozp. min. z 31. lipca 1899 L. 14318/99).

Wydane przez jedno Prezydium Trybunału polecenie zatrzymywania w każdym akcie karnym (z wyłączeniem wypadków o obrazę czci) odpisu karty karnej, sprzeciwia się rozporządzeniu z 12. lutego 1898. L. 27904/97. (Rozp. min. z 19. sierpnia 1899 L. 14412/99.)

Sporządzenie kart karnych dopiero po wykonaniu kary sprzeciwia się rozp. min. spr. z 8. grudnia 1897. L. 27904. N. 47. dz. rozp. min (Rozp. min. spr. z 15 lutego 1899 L. 16146/99 Praes. 9648.)

Kartę karną przeznaczoną dla prokuratury należy odesłać już po prawomocności wyroku a nie dopiero w chwili wstąpienia skazańca na karę. (Ust. 3. rozp. z 8. grudnia 1897. L. 27904. N. 47. dz. rozp. min., reskr. min. z 12 września 1899. L. 15825 Praes. 9517.)

Dodatkowe uzupełnianie kart karnych przesłanych przez sądy powiatowe Prokuratorom Państwa przez peryodyczne udzielanie dat odnoszących się do wykonania kary jest zbędne. (Reskr. Min. spr. z 3. lutego 1900. L. 27526. do Mielca.)

Przy zasądzeniach na karę pieniężną lub aresztu z powodu obrazy czci nie należy posyłać kart karnych do władz politycznych. (Reskr. min. z 22 stycznia 1901 L. 23672 do Gorlic.)

Jeżeli kart karnych co do kar pieniężnych z powodu obrazy czci nie sporządza się, a we wszystkich innych wypadkach jeden egzemplarz przesyła się prokuratury Państwa i Starostwu, to postępowanie to nie odpowiada rozporządzeniu ministeryalnemu z 8. grudnia 1897. L. 27904. N. 47 dz. rozp. min., wedle którego karty karne we wszystkich wypadkach zasądzeń do urzędu utrzymującego ewidencję zasądzeń (a to przez prokuratorę Państwa okręgu trybunalskiego) mają być odsyłane, a do władz politycznych przy wszystkich zasądzeniach z wyjątkiem zasądzeń za obrazy czci, bez względu na to, czy za obrazę czci zasądzono na grzywnę lub karę aresztu. (Ob. §. 36 instr. kar. i rozp. min. z 15. sierpnia 1898 N. 91 dz. n. p. Rp. min. z 10. stycznia 1900. L. 22256/99.)

Karty karne należy odsyłać do c. k. Prokuratury Państwa natychmiast po prawomocności wyroku, a do c. k. Starostwa i do władzy szupaśniczej, jak poprzednio tabele wywiadowcze, na których miejsce weszły karty karne (ust. 6. rozp. z 6 grudnia 1897. N. 47 dz. rozp. min.), dopiero przy zgłoszeniu się do wykonania kary.

W karcie karnej do c. k. Prokuratury Państwa przesyłanej należy pozostawić rubrykę 18 (zgłoszenie się do kary) niewypełnioną, natomiast należy wypełnić tę rubrykę w kartach karnych odsyłanych do władz politycznych i szupaśniczych, ponieważ władze te mogą mieć interes w tem, aby znać dzień rozpoczęcia i ukończenia kary. Nowe formularze w sprawach karnych (n. p. form. 159. 160. 161 i t. d.) zawierają taki do odesłania karty karnej odnoszący się zapissek, który wypełnić należy. (Kontrola nad odsyłaniem kart karnych.)

Istotę rzeczy stanowi wczesne odesłanie kart karnych; „sporządzania ich“ w czasie rozprawy nie należy rozumieć w ścisłym tego wyrazu znaczeniu t. j. podczas toku rozprawy, lecz ma to oznaczać ową chwilę, w której sporządzenie kart najlepiej się odbywa, aby zapewnić wczesne odesłanie. (Reskr. min. spraw. z 2. kwietnia 1904. L. 561/4 do Białej.)

50) Samoistna działalność kancelaryi sądowej w tym dziale agendy (§. 317 i. s.). Czy ustne wnioski stron przyjmują także urzędnicy kancelaryjni?

Przyjmowanie ustnych wniosków stron w sprawach karnych nie należy w myśl §. 317 i. s. do zakresu samoistnego działania kancelaryi sądowej; jednak Ministerstwo sprawiedliwości ze względu na istniejące przy wielu sądach stosunki personalne na razie nie nalega bezwarunkowo na usunięcie tej praktyki, wedle której urzędnicy kancelaryjni przyjmują do protokołu ustne wnioski stron w sprawach karnych. Należy jednak zawsze zwracać uwagę na to, że przyjmowanie zgłoszeń odwołania przez urzędników kancelaryjnych jest niedopuszczalnem; zgłoszenia te winien zawsze sędzia protokolarnie spisywać i przy tej sposobności nakłaniać strony, by równocześnie ze zgłoszeniem odwołania wnosili protokolarny wywód odwołania tudzież rzekły się sporządzenia (Herstellung) wyroku na piśmie.

Przez to przyspieszy się ostateczne załatwienie spraw o przekroczenia a oddział kancelaryjnym z reguły przeciążonym wygotowaniem przeważnie obszernych wyroków ujmie się część ciężaru pracy. Ob. reskr. Min. spraw. z 14. sierpnia 1900. L. 16172 o ścisłem przestrzeganiu przepisu §. 434 p. c. (N. 241 zb. czerw.)

Ze względu na udzieloną wskazówkę, by urzędników kancelaryjnych używać w wydatniejszej mierze do przyjmowania ustnych wniosków w sprawach karnych, zauważa się, że tego rodzaju czynności w myśl §. 317 i. s. nie należą do zakresu samoistnej czynności kancelaryi. Jeżeli się więc nawet toleruje zwyczaj, że urzędnicy kancelaryjni przyjmują protokolarne skargi prywatne, to jednak nie należy im poruczać przyjmowania doniesień karnych o sprawach z urzędu ścigać się mających, zgłoszeń odwołania i t. p. Zgłoszenia odwołania już z tego względu winien przyjmować sędzia, ponieważ wtedy najczęściej będzie możliwem połączenie wywodu odwołania z jego zgłoszeniem. (Reskr. min. z 1 marca 1901 L. 25320/00 do Przeworska.)

51) Czy akta w kancelaryi sądowej są stosownie do przepisu instrukcyi traktowane i przechowywane? Przestrzeganie przepisu §§. 282 i 283 i. s.

Na akta karne z dziennikiem należy używać okładek (Actendeckel). (Rozp. min. z 12 września 1899 L. 15825.)

Aktów karnych w sprawach o przekroczenia, jeżeli akta te składają się tylko z doniesienia, protokołu rozprawy, wyroku i sprawozdania o wstąpieniu na karę tudzież o jej wykonaniu, dalej akta spraw Hs. i Ns. nie należy zeszywać ani dawać do okładek, lecz traktować je jako akta zbiorowe. (§. 281 i. s. i §. 13 i. k. w mocy utrzymany.) (Rozp. min. z 27 grudnia 1899 L. 19833/99.)

Akta karne sądów powiatowych w sprawach należących do rejestrów Hs. i Ns. tudzież te akta w sprawach o przekroczenia karne, dla których w myśl §. 13 rozp. wyk. do p. k. (§. 281 i. s.) nie zakłada się dziennika, należy traktować jako akta zbiorowo. (Rozp. min. z 27. grudnia 1899. L. 19832/99.)

52) Czy dzienniki prawidłowo prowadzone?

Do aktów karnych, w których obok doniesienia, protokołu rozprawy i wyroku, są tylko sprawozdania o wstąpieniu na karę i o jej wykonaniu, nie należy zakładać dzienników. (Rozp. z 2. lutego 1900 L. 27250 do Krakowa.)

Dla spraw karnych należy założyć dziennik przy użyciu przeglądów aktów, (Actenübersichten) wedle form. 58. (§. 13 i. k. §. 281 p. k. rozp. min. z 8 września 1899 L. 15252.)

53) Prowadzenie raptularza i spisu brakujących aktów.

Wyniki rozpraw i audyencyj należy w myśl przepisu §. 128 i. s. uwidocznić w raptularzu a nie oddawać akta kancelaryi sądowej dopiero wtedy, gdy je sędzia całkowicie opracuje, gdyż w przeciwnym razie kontrola nad wczesnem wypracowaniem wyroków i uchwał przepisana §. 5. rozp. min. z 14. marca 1899. L. 5812 N. 11 dz. rozp. min. za pomocą raptularza nie dałaby się wykonać (rozp. min. z 10 kwietnia 1899 L. 7735/99).

54) Zaległości w mundowaniu: a) aż do trzech dni; b) nad trzy dni wstecz, licząc od dnia załatwienia. Dzień załatwienia pięciu najdawniejszych niezmundowanych kawałków.

Sędzia nie powinien brać udziału w mundowaniu, gdyż to sprzeciwia się przepisom instrukcyi. (Rozp. min. z 21. marca 1901 L. 1674 do Niepołomic.)

W interesie prawidłowego toku czynności należy dążyć do tego, aby wezwania do rozpraw wygotowywano w przeciągu dwóch dni.

III. Sprawy sporne.

55) Prowadzenie rejestru C, Cm, Cb, M, V i Nc.

W razie połączenia kilku spraw w myśl §. 187. p. c. utracą połączona sprawa od chwili połączenia aż do czasu uchylenia łączności swą samoistną egzystencję (§. 227. i. s.); dalsze wpisy należy więc uwidaczniać tylko przy sprawie kierującej (Rp. min. do l. 25505/99 i 26299/99 do Pragi).*)

W wykazie czynności należy liczyć sprawy ze sprawą kierującą połączone i z nią załatwione jako załatwione w inny sposób. (Reskr. min. do l. 6608/00 do Pragi).

Należy zważać na to, aby nie każdą uchwałę na odroczenie a nawet uchwałę odraczającą pierwszą audyencję liczono jako uchwałę dowodową, niemniej też informację przesłuchanie stron już jako uchwałę na przesłuchanie pod przysięgą uwidaczniano (ob. ust. 7. rozp. min. z 24. maja 1898. L. 12121).

Powodu odroczenia z §. 134. p. c. często nie uwidacznia się przy dacie pierwotnej tj. odrzeczonej, lecz przy nowej audyencji, przez co utrudnia się rewizję rejestrów. (Ob. ust. 6. rozp. min. z 24. maja 1898 L. 12121. — Rozp. min. z 14. kwietnia 1899. L. 7735/99).

W przeciwstawieniu do zapatrywania jednego Prezydium zgadza się Ministerstwo z postępowaniem jednego sądu powiatowego, który wpisuje małoletniego jako powoda lub wierzyciela egzekucję popierającego, gdyż małoletni a nie jego prawny zastępca jest stroną procesową. (Rozp. min. z 14. lipca 1899. L. 10943).

56) Prowadzenie spisów imiennych do tych rejestrów?

Co do wpisu współpozwanych ob. odpow. min. do §. 254. i. s.

57) Rozprawy celem tentowania ugody po myśli §. 433. p. c.: w jakiej mierze czyni się użytek z tego postępowania? Czy często na ugody te spisuje się protokoły i wciąga je do rejestru Nc.?

Tentowania ugodowe powinien z reguły ten sędzia samoistny przeprowadzać, któremu w razie sporu wedle podziału czynności spór przypadłby do załatwienia. (Rp. min. z 11. maja 1900. L. 9757 do Pragi).

Ugód w sprawach o uznanie ojcostwa i zabezpieczenie alimentacji, choćby zawartych w sku'ek wezwania z §. 433. p. c., nie należy wciągać do rejestru Nc., lecz składać do odnośnego aktu pupilarnego. (Rozp. min. L. 25624/99 do Wiednia l. 22952/99 do Berna).

Zaleca się wciąganie zawartych ugód do spisów imiennych dotyczących (correspondirender) rejestrów procesowych, aby w ten sposób ułatwić wyszukanie aktów.

Zaleca się również żywsze zastosowanie postępowania ugodowego z §. 433. p. c. (Rozp. min. z 31. lipca 1899. L. 14318/99).

W rubryce tej należy podać liczbę wezwań z §. 433. p. c. użytych aż do dnia lustracji a jeżeli to możliwe także liczbę ugód, wciągniętych do rejestru Nc. (Rp. min. z 20. sierpnia 1899. L. 16841/99).

*) Ob. reskr. min. spraw. z 13. listopada 1901. N. 37 dz. rozp. min., a co do spraw karnych reskr. min. z 17. maja 1899 L. 7330. z 25 lutego 1901. N. 5 i 6. dz. rozp. min.

W tej rubryce protokołu lustracyi należy uczynić wzmiankę, w jakich rozmiarach czyni się użytek z postanowienia §. 433. p. c. (Rp. min. z 15. lutego 1900. L. 26647/99).

Jeżeli nakazano wpis wspomnianych tu ugód do rejestru Nc. zamiast do rejestru procesowego, należy zawsze dodać, że celem ułatwienia późniejszego wyszukania przecież wpis tych ugód ma nastąpić i w spisie imiennym odpowiedniego (korespondującego) rejestru procesowego.

C. k. Ministerstwo sprawiedliwości mniema, że do spopularyzowania dla ludności bardzo dobroczynnej instytucji postępowania ugodowego z §. 433. p. c. nie tyle przyczyniają się okólniki do zwierzchności gminnych wystosowywane, ile raczej udzielanie stronom wymiaru sprawiedliwości poszukującym pocieszenia, przeważnie w tem polegającego, że sąd stronie zgłaszającej się z wnioskiem na protokolarne spisanie skargi, proponuje tentowanie ugody po myśli §. 433. p. c. i dopiero wtedy, gdy strona nie zgodzi się na tego rodzaju postępowanie, przystąpi do protokolowania skargi. (Rozp. min. z 21. stycznia 1900 L. 567. do Gorlic i z 24. kwietnia 1900 L. 8267/00).

Wedle możności należy ludność nakłaniać do protokolarnego spisywania zawartych w myśl §. 433. p. c. ugód, gdyż tylko w ten sposób można uzyskać tytuł egzekucyjny; jeżeli się nie spíše ugody, wówczas nie wykluczy się możliwości, że z powodu rozszczenia, które było przedmiotem ugody pozasądowej, będzie musiała odnośna strona wnosić skargę. (Rozp. min. z 21 marca 1901 L. 1674 do Niepołomic).

59) Spory o naruszenie posiadania, badanie potrzeby rozpisywania rozprawy na miejscu przedmiotu sporu, dzień wejścia trzech najdawniejszych w toku będących sporów prowizoryalnych.

Jeżeli sędzia zajęty sprawami spadkowemi i pupilarnemi, usiłuje wyłaniające się w jego zakresie działania kwestye sporne załatwić po myśli §. 433. p. c., zanim odeszle strony na drogę prawa, to przeciw tego rodzaju postępowaniu nie należy występować, gdyż sędzia ten z reguły już posiada potrzebną do załatwienia sprawy informacją.

Jeżeli jednak strony zgłaszają się do sądu ze sprawami, których jeszcze żaden sędzia nie badał, wtedy pertraktacye ugodowe winien przeprowadzić tylko powołany do tego w myśl podziału czynności sędzia procesowy.

Co do protokolowania zawartych w myśl §. 433. p. c. ugód zauważa Ministerstwo, że sędzia nie powinien zbyt energicznie nastawać na spisywanie takich ugód, bo nieraz wywieranie takiego nadmiernego nacisku na strony odstrasza je od ugody, strony bowiem przeważnie nie chcą ponosić wydatków połączonych z dostarczeniem stempli do odnośnego protokołu.

Co się tyczy spornych kwestyi wyłaniających się w toku przewodu egzekucyjnego, to w takich wypadkach postępowanie po myśli §. 433. p. c. zasadniczo nie jest wprowadzić wykluczonem — jednak nieraz nie da się ono zastosować z powodu krótkości czasu (skargi o wyłączenie wniesione tuż przed terminem licytacyjnym lub z innych powodów, odesłanie na drogę prawa w toku postępowania działowego).

Natychmiast przy dekretacji skargi o naruszenie posiadania wydane zarządzenie względem przeprowadzenia rozprawy na miejscu wymaga zgody Naczelnika sądu (§. 95 i. s.), natomiast nie potrzeba tej zgody w razie zarządzenia naoczni w toku ustnej rozprawy na podstawie uchwały dowodowej. (Rozp. min. do l. 27280/99 do Krakowa, do l. 11207/00 do Lwowa).

Wyznaczanie rozpraw prowizoryalnych na miejscu w każdym wypadku zasłanego naruszenia posiadania nie odpowiada ustawie. (Rp. min. z 2. maja 1899 L. 9558/99).

W orzeczeniu końcowem (prowizoryalnym) nie należy zamieszczać zagrożenia kary pieniężnej na wypadek działania wbrew postanowieniom uchwały, gdyż w myśl §. 355 o. e. środki przymusowe w odpowiedniej wysokości należy zastosować (verhüngen) dopiero po dozwoleniu egzekucyi. (Rp. min. z 2 maja 1899 L. 9558/99).

60) Na jakie termina, licząc od dnia wejścia skargi, wyznacza się przeciętnie audyencye:

a) w sprawach a) C. b) Cb. c) w sprawach prowizoryalnych?

Określonego w §. 231 p. c. najwyższego 14-dniowego terminu nie powinno się przekraczać, lecz należy go w sprawach Cb. redukować do 8 dni. (Rp. min. z 14 lipca 1899 L. 11567/99 §§ 257 i 436 p. c.).

63) Dzień wejścia (Anfalles) trzech najdawniejszych w toku będących:

a) spraw Cb., b) spraw C. Czy zwłoka w załatwieniu tych spraw jest uprzedliwiona?

Zwłoka w załatwieniu spraw cywilnych z powodu dołączenia aktów lub przed-aktów do aktów sprawy karnej lub do aktów przedłożonych wyższemu sądowi w toku instancyi i t. p. nie da się wówczas usprawiedliwić, jeżeli dla sądu karnego lub instancyi odwoławczej wystarczyłyby wyciągowe odpisy z aktów odnoszących a sąd powiatowy mógłby sprawę cywilną dalej prowadzić i ukończyć niezależnie od dochodzeń karnych lub urzędowania instancyi odwoławczej. (Rp. min. z 18 marca 1901 L. 25605/00 do Mszany dolnej).

64) Czy wyznacza się pierwsze audyencye i pod jakimi warunkami?

Pierwszą audyencyą należy zarządzać tylko w tych sądach powiatowych, które wykazują bardzo znaczne rozmiary agendy procesowej i tylko w takich wypadkach, w których z góry słusznie przypuszczać można, że nie przyjdzie do rozprawy kontradyktoryjnej, lecz sprawa zakończy się ugodą lub wyrokiem zaocznym. (Rozp. min. z 31 stycznia 1900 L. 27982 do Grazu).

65) Kto prowadzi protokół rozpraw i jak się go sporządza? a) w sprawach Cb., b) w sprawach C. (Protokół poglądowy, zastosowanie przepisów §§ 444 i 445 p. c.)?

§. 451 p. c. nie przepisuje wcale protokolowania uchwał dowodowych (Rp. min. z 20 lipca 1899 L. 11647/99).

Z ułatwień przewidzianych w §§ 444—445 p. c. należy przy protokolowaniu w stosowny sposób korzystać.

Należy baczyć na to, by wyroki redagowano w terminie ośmiodniowym. (Rozp. min. z 26 stycznia 1899 L. 30943/98).

Przestrzegać należy przepisu §. 210 p. c. (Rp. min. z 2 maja 1899 L. 9558/99).

C. k. Ministerstwo sprawiedliwości nie podziela zapatrywania niektórych sędziów, jakoby na żądanie lub jedynie tylko w celu uspokojenia stron osobiście stojących ich faktyczne przedstawienie także w wypadkach dopuszczonych §-fem 455 p. c. należało protokolować. Strony nie mogą mieć żadnego wpływu na zastosowanie przepisu §. 444 p. c. i przeciw ewentualnym wątpliwościom (podejrzeniom) stron nieznanym prawa należy zapobiegać przez odpowiednie pouczenie. (Rp. min. z 15 lutego 1900 L. 26647/99).

W tej rubryce mają lustratorowie stwierdzać, czy przy sporządzaniu protokołów w sprawach drobnostkowych sąd dokładnie stosowuje przepisy §. 451 p. c. (Rp. min. z 15 lutego 1900 L. 26647/99).

W myśl uwag Ministerstwa sprawiedliwości do §. 261 p. c. (Schauer §. 590) jest spisywanie protokołu rozprawy w dalszym jej ciągu na tym samym arkuszu tylko wtedy niedopuszczalne, jeżeli w międzyczasie weszły do aktów dalsze pisma (Geschäftsstücke), natomiast w postępowaniu drobnostkowym należy protokół dawniejszy w dalszym ciągu prowadzić, by wyzyskać w pełnej mierze ustawą przyzwolone ulgi należyściowe. (Rp. min. z 28 sierpnia 1899 L. 17388 do Brzeska).

W sprawach prowizoryalnych nie należy zalecać protokolowania po myśli przepisu §. 445 p. c. (Rozp. min. z 2 lutego 1901 L. 27259/99 do Kęt¹⁾).

Tylko od protokolantów pozostających w służbie przygotowawczej przy trybunałach można żądać samoistnego protokolowania; nie można jednak domagać się od protokolantów na powiecie, by sporządzali samoistnie protokoły pogładowe; w szczególności urzędnicy kancelaryjni pełniący funkcje protokolantów mogą samoistnie protokolować jedynie tylko w wypadkach zaoczności lub w takich sprawach drobnostkowych, w których nie przeprowadzono żadnych dowodów.

Postanowienia §. 455 p. c. nie mają zastosowania w sprawach drobnostkowych, gdyż zastępuje je odpowiednio przepis §. 451 p. c.

67) Sposób układania wyroków i uchwał końcowych; dotrzymywanie maksymalnego terminu ośmiodniowego z §. 126 i. s.

Wyroki ma sędzia samoistny sam własnoręcznie pisać, a nie dyktować je funkcyonaryuszowi kancelaryjnemu. (L. min. 7099/99). Zawsze jeszcze siły pisarskie bywają odciągane od ich właściwego zadania przez to, że sędziowie dyktują im wyroki i uchwały.

Z całym naciskiem należy dążyć do usunięcia tego nadużycia. (Rp. min. z 19 lipca 1899 L. 15425 do Mszany dolnej).

Uwagi, że w stanie faktycznym wyroku nie powinno się używać zwrotów jak „scribe inglomerata ex protocollo“, Ministerstwo nie podziela, albowiem, jeżeli niektóre ustępy protokołu rozprawy tak są ułożone, że bez zmiany formy, w jakiej przychodzą w protokole, mogą wejść do stanu faktycznego wyroku, nie zachodzi żadna przeszkoda, by te do stanu faktycznego przyjęć się mające ustępy klamrami oznaczyć. Praktyka ta jednak nie może żadną miarą wyradzać się w całkowite zaklamrowanie protokołu, gdyż wówczas stan faktyczny wyroku stałby się zbyt rozwlekłym i nieprzejrzystym. (Rp. min. z 21 czerwca 1899 L. 12586 do Limanowej).²⁾

68) Formalne kierownictwo ustną rozprawą przez sędziego. Strój urzędowy.

W myśl §. 148 i. s. należy strony zapytać, czy mają zamiar wniesienia środków prawnych od wyroku. Ewentualne zrzeczenie się odwołania należy uwidocznić w protokole rozprawy. (Rp. min. z 19 września 1899 L. 15825 Praes. 9517).

Celem uniknięcia prowadzenia obojętnych dowodów należy uchwały dowodowe powziąć dopiero po zupełnem wyjaśnieniu stanu faktycznego. (Rp. min. z 26 stycznia 1899 L. 30943/99).

Należy zważać na najmożliwsze przyspieszenie i uproszczenie postępowania sądowego; przestrzeganie przepisów formalnych nie powinno się wyrażać w udrażnianie stron. Należy hamować zapędy do odraczania rozpraw. Wywoływanie spraw winno następować w czasie w wezwaniu oznaczonym. Wypadki zaoczności należy załatwiać natychmiast. Wszelką dążność do nieusprawiedliwionego przewlekania sprawy przez uzyskanie przywrócenia do pierwotnego stanu należy energicznie zwalczać. (GZtg. N. 44 z r. 1898. Rozp. min. z 26 stycznia 1899 L. 30843/99).

Za ogólnikowe jest pouczenie, że likwidacyi kosztów nie można przyjmować do protokołu rozprawy, lecz w każdym wypadku należy domagać się od stron przedłożenia spisu kosztów. Pouczenie wspomniane mogłoby służyć za podstawę do mylnego przypuszczenia, iż przyjęcia likwidacyi kosztów do protokołu rozprawy i w takich wypadkach należy odmówić, w których strony nie są zastąpione przez adwokatów, a zestawienie kosztów przez stronę podanych składa się z niewielu pozycji. Należy zatem pouczenie powyższe w tym sensie ograniczyć, iż nie odnosi się ono do całkiem pojedynczych wypadków z niewielu pozycjami. (C. d. n.).

¹⁾ Ob. rozp. min. L. 12558/04 i 26/4 1904. L. 7833.

²⁾ Ob. N. 243, 162, 150. zb. czerw.